

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överskridande av viss anslagspost i den för riksförsäkringsanstalten fastställda avlöningsstaten; given Stockholms slott den 20 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Den 2 maj 1941 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten att tillämpas från och med budgetåret

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 1 saml. Nr 203.

1941/42. Denna stat upptager bland annat en anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal å 1,020,000 kronor.

I skrivelse den 6 mars 1941 har *riksförsäkringsanstalten* anmält, att för innevarande budgetår erfordrades en förstärkning av sagda anslagspost.

Riksförsäkringsanstalten erinrar inledningsvis, att anstalten i skrivelse den 9 november 1940 angående avlöningsanslag för anstalten för budgetåret 1941/42 beräknat kostnaderna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 1,022,500 kronor. Anstalten hade därvid bland annat räknat med att antalet befattningshavare hos anstalten skulle kunna reduceras från 520 till omkring 490 samt att befordran av icke-ordinarie personal icke skulle behöva förekomma i nämnvärd utsträckning.

Anstalten framhåller nu, att den avsedda personalindragningen icke kunnat genomföras och att tvärtom antalet tjänstemän måst utökas så att det för närvarande utgjorde 528. Angående anledningen härtill anför anstalten följande.

Anstaltens arbetsuppgifter hade efter verkställandet av beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1941/42 företett en kraftig ökning. Antalet inkomna anmälningar om olycksfall, som drabbat i anstalten försäkrade, vilket nedgått från 122,241 år 1939 till 114,868 år 1940, hade därefter ökat till 120,066 år 1941. Tendensen till ökning kvarstode alltså. Under januari och februari månader 1942 hade sålunda inkommit 9,641 respektive 10,974 anmälningar mot 9,009 och 9,768 motsvarande perioder år 1941. Den inträdda stegringen avsåg olycksfall bland såväl statsarbetare som övriga arbetare. Vidare hade den av rådande förhållanden föranledda, högst betydande ökningen i antalet ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, alltså fortgått. Ytterligare kunde nämnas, att antalet till riksförsäkringsanstalten inkomna postförsändelser, som år 1939 uppgått till 409,599 och år 1940 till 400,264, år 1941 stigit till 425,265.

Till belysande av förändringarna under de senaste åren i arbetets omfattning och personalens storlek å de olika byråerna har riksförsäkringsanstalten sammanställt vissa sifferuppgifter, vilka återgivits i en till anstaltens framställning fogad bilaga. Under hänvisning till denna sammanställning har anstalten anfört bland annat:

Såsom av sammanställningen framginge hade personalen å försäkringsbyrån och första skaderegleringsbyrån minskats under det antal, som beräknats i 1940 års förenämnda skrivelse, medan personalen å de flesta av de övriga byråerna i huvudsak kunnat begränsas till vad som då varit avsett. Vad beträffade första skaderegleringsbyrån, hade till följd av den ändring i olycksfallsförsäkringslagen rörande förenklat anmälningsförfarande i fråga om s. k. bagatellsador, som trätt i kraft den 1 juli 1941, samt genom försöksvis vidtagna förändringar av organisatorisk beskaffenhet viss reduktion av personalbeståndet kunnat trots ökningen i antalet olycksfall företagas utöver vad som ursprungligen beräknats. Den omständigheten att det totala antalet befattningshavare hos anstalten det oaktat icke nedgått vore väsentligen beroende på den kraftiga ökningen av personalen å tredje skaderegleringsbyrån (militärsättningsbyrån), vilken varit oundviklig. I den såsom bilaga till anstaltens skrivelse den 9 november 1940 fogade memorian hade personalbehovet å denna byrå uppskattats till 28 personer,

men antalet befattningshavare hade efter hand måst ökas och uppginge nu till 59.

Den starka ökningen i antalet militärsättningsärenden hade fortsatt även under år 1941. Antalet framställningar om ersättning jämlikt 1909 och 1927 års militärsättningsförordningar och därmed sammanhängande författningsbestämmelser ävensom — i vad avsåge tiden från och med den 1 juli 1941 — enligt hemvärns- och luftskyddsersättningsförordningarna, hade sålunda utgjort 7,071 år 1941, under det att år 1940 antalet framställningar om ersättning uppgått till 6,359. Till jämförelse kunde nämnas att år 1938 antalet framställningar om ersättning utgjort 1,302. Sannolikt vore ytterligare en väsentlig ökning av antalet av byråns ärenden att förutse. Nu ifrågavarande ärenden vore i allmänhet av tidsödande och besvärlig beskaffenhet. Detta berodde dels på svårigheten i många fall att under nu rådande förhållanden erhålla erforderliga upplysningar av militärmyndigheterna, dels därpå att militärsättningsförordningen förutom olycksfall även omfattade sjukdom, som icke orsakats av olycksfall men ansetts ådragen under militärtjänstgöring. Dessa senare ärenden föranledde ofta omfattande utredningar. Från och med år 1942 hade dessutom tillkommit arbetet med bestämmande och utgivande av dyrtidstillägg jämlikt förordningarna den 19 december 1941, nr 942 och 943, samt Kungl. Maj:ts brev samma dag angående dyrtidstillägg till vissa värnpliktiga. Belysande för arbetets omfattning vore, att under år 1941 till byrån inkommit över 50,000 skrivelser och under samma tid från byrån avlåtits omkring 39,000 skrivelser samt expedierats omkring 74,000 utanordningar av medel.

På grund av den betydande ökningen i antalet ärenden å byrån och den avsevärda fördröjningen av ärendenas behandling, vilken senare medfört upprepade klagomål från de ersättningsberättigade samt föranlett interpellation i riksdagen, hade anstalten sett sig nödsakad att den 17 juni 1941 hos Kungl. Maj:t hemställa om viss förstärkning av den högre personalen. I anledning därav hade Kungl. Maj:t den 4 juli 1941 medgivit, att tills vidare till och med utgången av innevarande budgetår ifrågavarande personal finge utökas med en biträdande läkare med ett arvode av 3,500 kronor för år, en befattningshavare med ett arvode av 9,960 kronor för år samt två extra ordinarie tjänstemän i 20:e lönegraden. Därjämte hade anstalten funnit det ofrånkomligt att avsevärt förstärka även den övriga personalen å byrån. Anstalten hade därvid dels överfört vissa befattningshavare från annan byrå, dels ock utökad antalet extra och tillfälliga tjänstemän å byrån. Sammanlagda antalet befattningshavare å byrån utgjorde för närvarande som nämnts 59, varav dock 3 åtnjöte tjänstledighet under längre tid.

Även andra skaderegleringsbyrån, som huvudsakligen handlade dels ärenden rörande statens arbetare, dels invaliditets- och dödsfallsersättningar för övriga skadade, hade fått vidkännas en avsevärd ökning av arbetsbördan. I viss mån hade stegringen varit hänförlig till ersättningsfallen i anledning av den år 1939 såsom en ny arbetsuppgift tillkomna krigsförsäkringen för ombord å fartyg tjänstgörande personer, vilka ersättningsfall i regel föranlett en synnerligen tidskrävande handläggning. Under senaste tiden hade också tillkommit arbetet med bestämmande och utgivande av dyrtidstillägg å vissa livräntor jämlikt förordning den 19 december 1941 (nr 942). Enligt denna förordning utanordnades från byrån från och med den 1 januari 1942 dyrtidstillägg till cirka 11,000 livräntetagare. Mest uttalad hade emellertid arbetsökningen varit å byråns avdelning för statens arbetare på grund av den stegrade omfattning, vari statsarbeten bedrevs samt i följd av nya ersättningsförfattningar. Antalet till avdelningen nyinkomna ärenden rörande ersättning till arbetare hos staten hade uppgått år 1941 till 15,765 mot 12,880

år 1940 och 11,357 år 1939. Att denna ökning voro fortgående framginge därav, att under månaderna januari och februari 1942 inkommit sammanlagt 3,134 olycksfallsanmälningar mot respektive 2,326, 2,134 och 1,740 samma månader åren 1941, 1940 och 1939. Till följd av nu anförda omständigheter hade en mindre utökning av byråns personal varit erforderlig, varjämte en avsevärd del av befattningshavarna måst utföra arbete å övertid.

Rörande vissa omständigheter, som medfört, att avlöningskostnaderna blivit högre än de av anstalten tidigare beräknade, har anstalten härefter uttalat sig sålunda.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget hade anstalten i möjligaste mån sökt iakttaga återhållsamhet med avseende på befordran av icke-ordinarie personal. Enligt vad erfarenheten givit vid handen hade emellertid anställningsförmånerna varit sämre i anstalten än i andra verk i allmänhet, vilket visat sig medföra avsevärda svårigheter för anstalten i konkurrensen med andra statliga institutioner om duglig och kvalificerad arbetskraft. Bland annat på grund därav hade det varit nödvändigt att bereda någon löneförbättring åt vissa icke-ordinarie tjänstemän. Den under budgetåret 1941/42 därav föranledda ökningen av belastningen å anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavares avlöningar torde kunna beräknas till omkring 9,000 kronor. Oaktat de sålunda företagna befordringarna hade det gång efter annan förekommit, att befattningshavare hos anstalten övergått till annat ämbetsverk, som kunnat erbjuda förmånligare anställning än anstalten.

Anstalten hade i sin statskrivelse rörande innevarande budgetår bland annat utgått från att vikarier under sommarmånaderna icke skulle behöva anställas. Det hade emellertid visat sig ogörligt med hänsyn till ökningen i arbetet att utan dylika vikarier kunna bereda anstaltens fast anställda befattningshavare dem tillkommande semester, även om sommarsemestrarnas längd i viss mån begränsats. Anstalten hade därför sett sig nödsakad anställa omkring ett tjugotal befattningshavare såsom semestervikarier huvudsakligen å skaderegleringsbyråerna under sommarmånaderna. Den på innevarande budgetår belöpande kostnaden för avlöningar till dessa vikarier kunde beräknas hava uppgått till ungefär 12,000 kronor.

Till nu anförda omständigheter, vilka medfört att kostnaderna för avlöningar till icke-ordinarie personal förevarande budgetår måste beräknas övertiga anvisade medel, komme vidare att såväl vikariatsersättningar som ackords- och övertidsersättningar, trots de åtgärder anstalten vidtagit för att begränsa desamma, dragit högre kostnader än beräknat. Enligt anstaltens i november 1940 verkställda uppskattning skulle dessa komma att uppgå till 4,500 respektive 3,500 kronor. Bortsett från februari månad 1942 hade emellertid i vikariatsersättningar dittills utgått omkring 5,200 kronor samt i ackords- och övertidsersättningar omkring 6,700 kronor. I sistnämnda belopp ingående ackordsersättningar avsåge dock endast tiden till och med den 31 oktober 1941. För februari månad kunde beräknas omkring 2,000 kronor i övertidsersättningar för omkring 1,100 timmar. För hela budgetåret 1941/42 torde vikariats- samt ackords- och övertidsersättningar komma att belöpa sig till omkring 7,500 respektive 15,000 kronor. Vad vikariatsersättningarna beträffade torde överskridandet till största delen få tillskrivas vikariatsförordnanden i samband med ledigheter vid inkallelser till militärtjänstgöring i anledning av den förstärkta försvarsberedskapen. Övertidsarbete, å andra sidan, hade måst tillgripas i en icke förutsedd omfattning å andra och tredje skaderegleringsbyråerna. Övertidsarbetet å först-

nämnda byrå hade huvudsakligen avsett bestämmande och utgivande av dyrtidstillägg jämlikt förutnämnda förordning angående dyrtidstillägg åt vissa livräsentagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. fl. författningar, ävensom upprättandet av deklarationsuppgifter för omkring 20,000 livräsentagare enligt olycksfallsförsäkringslagen, medan tjänstgöring å övertid å tredje skaderegleringsbyrån i avsevärd omfattning måst förekomma dels på grund av den förut omnämnda ökningen i antalet militärsättningsärenden, dels ock för bestämmande och utgivande av dyrtidstillägg och avgivande av deklarationsuppgifter. Å sistnämnda byrå hade därvid antalet utbetalningskort, å vilka uppgift om dyrtidstillägg antecknats, uppgått till cirka 3,000 och antalet utbetalningskort för lämnande av uppgift till taxeringsmyndigheterna till cirka 4,000.

En icke obetydlig merbelastning av anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavares avlöningar hade slutligen uppstått för vikarier, som måst anställas vid tjänstledigheter för militärtjänstgöring m. m. En mera exakt beräkning av kostnaden därför läte sig svårligen göra. Emellertid kunde antalet ledighetsdagar, som föranlett denna merbelastning, under de sju första månaderna av innevarande budgetår beräknas till i runt tal 3,300. På grund därav torde merbelastningen å anslagsposten, om man bortsåge från den senaste ökningen i inkallelserna, kunna beräknas till omkring 13,000 kronor för hela budgetåret.

Å andra sidan hade avdragen i samband med ledigheter för sjukdom och barnsörd m. m., vilka av anstalten beräknats till 17,000 kronor för budgetåret 1941/42, under tiden till och med den 31 januari 1942 utgjort endast omkring 7,800 kronor. Med utgångspunkt däriifrån kunde ifrågasvarande avdrag uppskattas till omkring 13,000 kronor för hela budgetåret d. v. s. till 4,000 kronor mindre än som från början beräknats. Anstalten ville understryka, att det i anstaltens skrivelse den 9 november 1940 till sjukvikariers avlöningar upptagna beloppet, 8,000 kronor, vore så lågt beräknat, att man icke kunde räkna med någon besparing å nämnda belopp, oaktat antalet ledighetsdagar för sjukdom och barnsörd m. m. blivit lägre än som beräknats.

Riksförsäkringsanstalten meddelar härefter, att utgifterna under ifrågasvarande anslagspost för tiden 1 juli 1941—28 februari 1942 uppgått till 739,696 kronor, därav för februari månad till 93,747 kronor. Anstalten anför, att — därest någon ytterligare utökning av personalen icke företoges — kostnaderna under återstoden av budgetåret 1941/42 för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle kunna med hänsyn till belastningssiffran för februari månad beräknas till $(4 \times 94,000)$ 376,000 kronor, dock att till detta belopp finge läggas 1,500 kronor för löneklassuppflyttningar från och med den 1 april 1942 samt omkring 10,000 kronor för ett tjugotal semestervikarier, vilka komme att behövas under instundande maj och juni månader.

Anstalten räknar emellertid även med visst behov av ny personal. Anstalten anför härom.

I sin skrivelse den 9 november 1940 hade anstalten beträffande personalen å arbetarskyddsbyrån uttalat, att anstalten — därest det på grund av förhåndenvarande omständigheter ansåges nödvändigt att minska byråns personal — vore beredd att tills vidare icke ånyo besätta befattningen som teknisk amanuens å byrån, vilken då nyligen blivit vakant, oaktat den därigenom uppkomna minskningen av byråns personal skulle medföra vissa

svårigheter att medhinna byrån åvilande arbetsuppgifter. Befattningen hade också därefter hållits vakant. Emellertid hade anhopningen av särskilt under nu rådande förhållanden synnerligen betydelsefulla arbetsuppgifter fått en sådan omfattning, att anstalten nu såge sig nödsakad att ånyo besätta befattningen ifråga. Med placering såsom dittills av ifrågavarande befattningshavare i 18:e lönegraden för extra ordinarie tjänstemän skulle för hans avlönande erfordras, förutom rörligt tillägg och kristillägg, ett belopp av 472 kronor för månad eller omkring 1,500 kronor för den återstående delen av budgetåret.

Den omläggning av den särskilda olycksfallsförsäkringen för fiskare, som torde komma att föranledas av det för riksdagen framlagda förslaget i ämnet, torde vidare komma att föranleda ökade personalkostnader under budgetåret. Härför syntes böra beräknas omkring 1,500 kronor.

De sammanlagda kostnaderna under löpande budgetår för ifrågavarande slag av avlöningar hava alltså av anstalten uppskattats till (739,696 + 376,000 + 1,500 + 10,000 + 1,500 + 1,500) 1,130,196 kronor eller i avrundat tal 1,130,000 kronor, vilket belopp anstalten med hänsyn därtill att kostnaderna beräknats lågt och med hänsyn till behovet av medel för oförutsedda utgifter ansett böra höjas till 1,140,000 kronor. Anstalten har därför hemställt om medgivande att få överskrida anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal med (1,140,000—1,020,000) 120,000 kronor.

Departements-
chefen.

Den ökning, som under den senaste tiden inträtt i riks försäkringsanstaltens arbetsbörda — främst såsom följd av det ständigt stigande antalet ärenden om ersättning enligt 1909 och 1927 års militärerättningsförordningar — har, såsom framgår av anstaltens framställning, medfört, att den personalreduktion, vilken tidigare planerats, icke kunnat genomföras utan att man i stället varit nödsakad att något förstärka anstaltens personal. På grund härav kommer den anslagspost, som i gällande avlöningsstat för anstalten upptagits till avlöningar till icke-ordinarie personal, att bliva otillräcklig. Härtill medverkar ock det förhållandet, att inkallelser till militärtjänstgöring av anstaltens personal i betydande utsträckning ägt rum, jämte vissa andra, av anstalten angivna omständigheter. I likhet med anstalten anser jag därför, att det blir nödvändigt att för innevarande budgetår medgiva ett överskridande av berörda post. Anstaltens beräkningar torde få godtagas. Jag får därför tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till att den ifrågavarande posten får överskridas med högst 120,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den i avlöningsstaten för riks försäkringsanstalten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1941/42 överskridas med högst 120,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.
